

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. III. Quomodò definiantur libertates Ecclesiæ Gallicanæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

10 DE NATURA, ORIGINE, AC PROGRESSU,
dist. 96. cap. denique cum ad verum. Concilium item Colon. anno
1536. p. 9. cap. 20. Immunitas Ecclesiastica vetustissima res est, jure pa-
riter Divino, ac humano introducta, quæ in duobus potissimum sita est. Pri-
mum ut Clerici, illorumque possessiones, & bona à vestigalibus, & tributis,
aliisque numeribus Laicis libera sint. . . . Secundum ne rei criminis ad Ecclesias
confugientes inde violenter extrahantur, exceptis publicis Latronibus, qui per
industriam proximum occiderint, aut nocturnis depraedatoribus agrorum, qui iti-
nera obsident, denique his, qui sub immunitatis spe in Ecclesiis, ac cœmeteriis
delinquant.

12. Frequentius apud Gallos libertatis significatio ea esse
dicitur, quæ juxta Concilium Ephesinum can. ult. in obser-
vandis Canonibus, & conservanda cuique Ecclesiæ sua ju-
risdictione consistit, ut ex capite sequenti constabit.

C A P U T III.

Quomodo definiantur libertates Ecclesiæ Gallicanæ.

1. **D**iversæ à diversis traduntur definitiones libertatum
Ecclesiæ Gallicanæ. Omnium tamen communissima
est, quæ illas in observando ad amissum, inviolabiliterque
jure antiquo reponit. Hanc itaque diligentius expendemus,
si prius autoritate munierimus.

2. Renatus Choppinus de sacra Polit. lib. 1. tit. 1. num.
13. eam his verbis exprimit: Cum adversus hos Canones (antiquos)
Pontificis Rescriptis abuteretur sensim inferior ætas, Galli Monarchæ, Pra-
toresque, Regi ceperunt eum ab usum, Canonicaque Doctrina neglectum civili im-
perio vindicare: ne cui in Ecclesiasticam disciplinam Ecclesiæ Primati fas esset
moliri quidpiam intra Franciæ Ditionis pœnæria, aut alioquin districtè revoca-
retur mos Hierarchiæ vetustioris. Ac illius quidem auctoritatis, libertatisque
Franciæ vestigia cernimus identidem, &c. Libro autem 2. tit. 4. n.
1. docet Regium Senatum provocari, cum ab Ecclesiastico Judice
tentatum sit aliquid in pœnæriam sanctorum Decretorum prisca, venerandaque
vetustatis.

3. Petrus Pithœus in Libello Gallico idiomate scripto,
cum hoc titulo; *Les Libertez de l'Eglise Gallicane*, quem Petrus
Puteanus aliis omnibus ejusdem argumenti præmisit, in sua
Col-

Collezione, duo statuit principia, seu axiomata illarum libertatum, quorum primum Romano Pontifici adimit omnem in temporalia Regni Franciæ potestatem, alterum est humani, Et si Papa in rebus spiritualibus supremus agnoscatur, tamen in Francia potestas absoluta, & infinita locum non habet; sed cohibetur, & limitatur Canonibus, & Regulis antiquorum Conciliorum Ecclesiæ in hoc Regno receptorum. Et in hoc maxime consistit libertas Ecclesiæ Gallicanæ.

4. Guido Coquille Institutionibus ad Jus Gall. tit. de Jure Regio, asserit eas libertates in eo consistere, quod Ecclesiæ Gallicanæ Canonibus valde antiquis inhærens non admittit, receptivè quamplurimas Constitutiones Pontificias.

5. Jacobus Leschassierius in opusc. de libert. antiqua, & Canonic. Eccles. Gallic. pluribus idem statuit. Pauca de multis in capite sequenti referemus.

6. Luculentius eam Gallorum sententiam declarat Christophorus Justellus in epist. ad eundem Jacobum Leschassierium, Codici Canonum Ecclesiæ universæ ab ipso edito, præfixa; *Quamvis in jure communi antiquo, inquit, positam esse libertatem Ecclesiæ Gallicanæ ab omni ævo Reges, Episcopi, Regni Ordines, tota denique Gallia affirmaverit; Vetus est tamen in Senatu PARISIENSI SENTENTIA A MAJORIBUS PER MANUS TRADITA, ET MEMORIÆ OMNIUM, QUI PRUDENTIA, ET VSV VALENT, insculpta, illam libertatem maxime quatuor primis CONCILIIIS OECUMENICIS, ET IIS, QUÆ AB ILLIS CONFIRMATA SVNT, CONTINERI; Et quæ contra sunt, præcipuas appellationibus iis causas præbere, quæ velut ab abusa interponuntur. Hanc ipsam mentem tribuit Justellus Cardinali Lotharingi; prosequitur enim: Quæ sententia convenit protestationi ab Illustrissimo Cardinali Lotharingi in Concilio Tridentino factæ, omnium Gallie Episcoporum nomine, die 2. Novembris 1563. nempe optare se, in eoque maxime elaborandum esse, ut vetus disciplina Ecclesiæ restitueretur. In usum, inquit, veteribus jamdiu aboletis revocatis Canonibus, ET MAXIME QUATVOR VETERVM CONCILIORVM, QUÆ QVANTVM FIERI POTERIT OBSERVANDA ESSE CENSEO. Et post pauca. Hanc autem meam mentem, & sententiam cum meo, cum omnium Gallie Episcoporum nomine in acta referri volo, & ut id fiat, à Notariis peto, & postulo.*

7. Illustrissimus Petrus de Marca lib. 3. de concord. cap. 1.

12 DE NATVRA, ORIGINE, AC PROGRESSV,
num. 7. Pater, inquit, vera, & gemina definitio hujus libertatis ex sensu Ecclesie Gallicane, ut sit nempe usus antiqui juris communis.

8. Carolus Feyret tract. de abus. lib. 1. cap. 4. num. 13. variis eandem opinionem probationibus adstruit.

9. Eam etiam Joannes Doujatius Antecessor Parisiensis variis in locis, maximè in fine synopsis historicæ Juris Pontificii amplectitur. Apud nos (hæc sunt ejus verba) Jus Canonicum speciale triplex distingui potest: Constat enim veteribus Ecclesie institutis, quibus majores nostri tenacius, quam vicini populi adhaerunt, QUÆ VVLGO IMMVNITATES, SEV LIBERTATES ECCLESIE GALLICANÆ DICVNTVR, &c.

10. Joannes Gerbafius tract. de causis major. art. 2. sic sentit; habet in primis Ecclesia Gallicana suos mores, suasque traditiones, eò quidem retinendas magis quod fortuite ac temeraria non sint, SED CANONIBVS IPSIS ANTIQVIS, VETERVMQVE PATRV SENTENTIIS INNIXÆ AC FVNDATÆ. ETENIM LIBERTATES SVAS, QUÆ AB ISTIVSMODI TRADITIONIBVS NIHIL DISTANT, NON ALIA RATIONE TVETVR GALLIA, QUAM ANTIQVO, ET COMMVNI IVRE.

11. Illustrissimus Carolus Mauritius le Tellier Archiepiscopus Rhemenfis in eo instrumento jam pridem in lucem publicam, edito, quo sese Ecclesie Cameracensis, olim Rhemenfis Provinciae, ad Metropolitanam Dignitatem evedctioni opponere protestatus est, die 4. Februarii anno 1678. „ declarat Franciam auctoritatem semper æqualiter potentem, & venerandam quatuor primorum Conciliorum habere tanquam „ unicum, & inconcussum suarum libertatum fundamentum.

12. Idem etiam sæpissimè protestati sunt Regii Officiales tum in scriptis, tum vivâ voce in Senatu perorantes, ut testantur varia Senatus consulta typis edita, & vulgata.

13. Denique Conventus Parisiensis libertatum Ecclesie Gallicanæ fundamenta SACRIS CANONIBVS, ET PATRV TRADITIONE NITI jam in ipso limine declarat, ut tanquam certum supponere liceat, Ecclesiam Gallicanam suas libertates in antiqui juris observatione constituere.

14. Quamobrem de libertatibus Ecclesie Gallicanæ disputaturi hanc illarum definitionem, utpotè cum à Clero tum à Magistratibus sæcularibus, & à cujusvis conditionis scriptoribus

bus comprobata[m] tanquam fundamentum ponimus. Non negligemus tamen alias, sed opportunis locis, pro cuiusque merito expendemus.

C A P U T I V.

Definitionem libertatum Ecclesie Gallicanæ communiter traditam non esse legitimam.

1. **D**efinitio libertatum Ecclesie Gallicanæ, quam communiter tradi pluribus testimoniis superiori capite ostendimus, nempe quod sint antiquorum Canonum custodia, si ad leges Dialecticæ exigatur, contra omnes, aut saltem præcipuas definitionis regulas, nimirum perspicuitatem, integritatem, ac convenientiam cum re definita, peccare comperietur.

2. Obscura est, quia, cum antiqua disciplina latissime pateat, incertum est, an eam integram complectatur? an illius tantum partem? & quam & quousque perveniat antiquitas ex mente Gallorum? Canones etiam alii à Conciliis generalibus, alii à Provincialibus, alii à Nationalibus editi sunt. Antiqua disciplina non solos Canones, sed etiam summorum Pontificum Decreta complectitur. Porro Illustrissimus Archiepiscopus Rhemensis declarat, ut vidimus, Franciam autoritatem semper æqualiter potentem, & venerandam quatuor primorum Conciliorum habere tanquam unicam, & inconcussam suarum libertatum fundamentum. Christophorus Justellus quatuor primis Conciliis œcumenicis adjungit alia, quæ ab illis confirmata sunt. Quod etiam fortassis intelligit Dominus le Tellier. Verum Dominus de Marca usum juris communis antiqui sine exceptione veram, & geminam hujus libertatis definitionem dicit; idque EX SENSU ECCLESIAE GALLICANÆ, huic consentit Joannes Doujatius, cum ait, VETERA ECCLESIAE INSTITUTA, VULGO IMMUNITATES, SEV LIBERTATES ECCLESIAE GALLICANÆ DICIT. Alii expressè summorum Pontificum Epistolas Decretales meminerunt. Alii denique antiquis Canonum Codicibus specialem tribuunt autoritatem.